

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์การประสานงานการศึกษานอกระบบในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) เพื่อให้ทราบรูปแบบการประสานงานจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในลักษณะและรูปแบบต่าง ๆ ว่ามีองค์ประกอบ ปัจจัยตัวใดบ้างเป็นอุปสรรคหรือส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ การศึกษาเพื่อให้ทราบรูปแบบกิจกรรมดังกล่าว จึงได้ทำการศึกษาโดยอาศัยข้อมูลจากโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนของจังหวัดเชียงรายเป็นหลัก โดยขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย เพื่อให้ได้ข้อมูล รายละเอียดโครงการและโรงเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ รวมถึงเอกสาร หลักฐานของโครงการ

รูปแบบการศึกษาใช้วิธีการศึกษาในเชิงพรรณนา (Descriptive Study) และเชิงวิเคราะห์ (Analytic Study) โดยการสัมภาษณ์ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการ กศ.พช. และครูผู้ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่โครงการ กศ.พช. เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อจะนำไปสู่การสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมการศึกษาให้แก่ชุมชน รวมถึงประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานั้น ๆ

แหล่งข้อมูล

ทำการศึกษาข้อมูลจากโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. จังหวัดเชียงราย ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ ปี พ.ศ.2530 ในเขต 11 อำเภอ รวม 28 โรงเรียน ดังนี้

อำเภอแม่สรวย

โรงเรียนบ้านห้วยหมอเต่า
 โรงเรียนบ้านป่าเตด
 โรงเรียนบ้านท่าก้อพลับพลา
 โรงเรียนบ้านแม่ต้า
 โรงเรียนบ้านทุ่งพร้าว

อำเภอเวียงป่าเป้า

โรงเรียนบ้านสันมะเค็ด
 โรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน
 โรงเรียนบ้านฮ่างต้า
 โรงเรียนบ้านโฮ่ง
 โรงเรียนบ้านโป่งเทวี

อำเภอเทิง

โรงเรียนบ้านแม่ลอยหลวง
 โรงเรียนบ้านร่องแซ่
 โรงเรียนบ้านดอนไชย
 โรงเรียนบ้านป่าแดงห้วยหลวง
 โรงเรียนบ้านดืบเต่า

อำเภอพญาเม็งราย

โรงเรียนบ้านสันสลิก
 โรงเรียนบ้านไผ่ยามิตรภาพ
 โรงเรียนบ้านแม่ต้ากลาง
 โรงเรียนบ้านสบเปา

อำเภอเมือง

โรงเรียนบ้านบ่อทอง
 โรงเรียนบ้านห้วยชมพู

อำเภอแม่จัน

โรงเรียนบ้านแม่สลองใน

โรงเรียนบ้านห้วยมะหินฝน

อำเภอพาน

โรงเรียนบ้านลันมะเค็ด

อำเภอแม่สาย

โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ 5

อำเภอเชียงของ

โรงเรียนบ้านบุญเรือง

อำเภอเวียงชัย

โรงเรียนบ้านร่องบัวทอง

อำเภอเชียงแสน

โรงเรียนบ้านหนองบัวสด

ทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยการศึกษาสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์สอบถาม และเก็บข้อมูลย้อนหลัง การจัดการศึกษานอกระบบแก่ชุมชนในเดือนตุลาคม 2530 ถึงเดือนกันยายน 2531 จากประชากรและเอกสาร ซึ่งประกอบด้วย

1. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่โครงการ กศ.พช.ทุกโรงเรียนในโครงการ ปี พ.ศ. 2530
2. เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ 6 กระทรวงหลักที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบแก่ชุมชน
3. เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเอกสารที่เข้าร่วมประสานงาน จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ

4. หัวหน้าหน่วยงาน หรือตัวแทนหน่วยงานที่เข้าร่วมประสานงาน จัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบ

5. ประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบที่จัดขึ้นในโครงการ กศ.พช.

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกที่ใช้ใน การเก็บข้อมูล 3 ชุด ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยอาศัยทฤษฎี หลักการประสานงานและหลักการศึกษานอกระบบ รวมทั้งศึกษาจาก เครื่องมือของงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการ นำทฤษฎีและหลักการดังกล่าวมาเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ จำนวน 43 ข้อคำถาม ประกอบไปด้วย 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับระดับการประสานงาน จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการทำงานร่วมกันในโครงการ กศ.พช. จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการประสานงานจัดการศึกษานอกระบบ จำนวน 21 ข้อ

ส่วนที่ 5 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษานอกระบบ ที่จัดในชุมชน จำนวน 7 ข้อ การจัดทำข้อคำถามในการใช้สัมภาษณ์ ได้จัดทำเป็นร่างเพื่อให้อาจารย์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามก่อนนำไปทดลองใช้ โดยใช้โรงเรียนในโครงการ กศ.พช. จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 โรงเรียนกลุ่มทดลอง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การสื่อความหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2. แบบสัมภาษณ์ประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาในโครงการ กศ.พช. เป็นส่วนหนึ่งของแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 ส่วนที่ 5 นำมาปรับเพื่อจะใช้ศึกษารูปแบบการจัดการ การศึกษานอกระบบจากประชาชนผู้เข้าร่วมในการศึกษานอกระบบ ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลกิจกรรมการศึกษานอกระบบที่จัดในชุมชน

โดยมีขั้นตอนการสร้างและการทดลองเครื่องมือ เช่นเดียวกับแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1

3. แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร เป็นแบบบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมแบบปลายเปิด ซึ่งสามารถใช้บันทึกข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลอื่น ๆ ที่ได้นอกเหนือจากแบบสัมภาษณ์ ทั้ง 2 แบบข้างต้น เช่น แผนงาน โครงการในการร่วมมือ ในการประสานแผน หรือการทำงานร่วมกับระเบียบ คำสั่ง และอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ ทำโดยการรวบรวมมาเจแนบ เนื่องจากเป็น การศึกษาจากประชากรของโรงเรียนในโครงการของจังหวัดเชียงรายทั้งหมด ซึ่งมี 28 หน่วย การวิเคราะห์ใช้สถิติพื้นฐาน ตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อดังนี้

ข้อ 1. ศึกษารูปแบบการประสานงานจัดการศึกษานอกระบบ โดยการศึกษา วิเคราะห์ แล้วประเมินโดยใช้รูปแบบตามแนวคิดของ ทอมป์สัน เป็นเกณฑ์นำมาแยกแยะ ประกอบคำลิตีร้อยละเพื่ออธิบาย

ข้อ 2. ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะกิจกรรมการศึกษานอกระบบ ที่มีลักษณะการ ประสานงานแตกต่างกัน ทำการวิเคราะห์การจัดกิจกรรม เนื้อหา รูปแบบ วิธีการเรียน การสอน ระยะเวลา โดยการแยกแยะเป็นกิจกรรม 3 ลักษณะ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาอบรมทางด้านทักษะวิชาชีพ และกิจกรรมด้านการให้ข่าวสารข้อมูลเพื่อการศึกษา แล้วนำมาแจกแจงอธิบายด้วยคำร้อยละเพื่อเปรียบเทียบหาแนวโน้ม ส่วนระดับการประสาน งาน หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้ว นำมาแบ่งระดับการประสานงานออกเป็น 2 ระดับ โดย การใช้ความถี่ในการติดต่อกันเป็นจำนวนที่นับได้ จากค่าสูงสุดและค่าต่ำสุดของความถี่ นำ มาเฉลี่ยหาค่าจุดกลางเพื่อแบ่งการประสานงานเป็น 2 ระดับ

ข้อ 3. การศึกษาปัจจัยหรือเงื่อนไขในการประสานงานที่มีผลต่อระดับการประสาน งาน การศึกษาเงื่อนไขในการประสานโดยอาศัยเงื่อนไขที่ บิล กำหนดไว้ 20 เงื่อนไข ศึกษาความคิดเห็นเป็น 4 ระดับ คือ

- 0 หมายถึง ความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องหรือตรงข้ามกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้
- 1 หมายถึง ความคิดเห็นที่สอดคล้องตามแนวคิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระดับต่ำ
- 2 หมายถึง ความคิดเห็นที่สอดคล้องตามแนวคิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระดับปานกลาง
- 3 หมายถึง ความคิดเห็นที่สอดคล้องตามแนวคิดเงื่อนไขที่กำหนดในระดับสูง

จากการรวบรวมความคิดเห็นของประชากรทั้งหมด ซึ่งแบ่งเป็นโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ที่มีระดับการประสานงานแตกต่างกัน นำความคิดเห็นจากโรงเรียนจำแนกตามระดับการประสานงานมาหาค่าเฉลี่ยของแต่ละเงื่อนไข แล้วนำมาเปรียบเทียบ แยกเงื่อนไขหรือปัจจัยที่มีผลต่อการประสานงานการศึกษานอกระบบโดยพิจารณาจาก

1. แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยในกลุ่มโรงเรียนที่ไม่พบการประสานงาน โรงเรียนที่ประสานงานน้อย และโรงเรียนที่ประสานงานมาก ทั้ง 3 ระดับตามลำดับ ซึ่งเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 0.02 ขึ้นไป
2. แนวโน้มที่ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากกลุ่มโรงเรียนระดับใดระดับหนึ่งโดยที่โรงเรียนอีกกลุ่มหนึ่งไม่ลดลง เป็นต้น